

ธัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง. (2556, มีนาคม). “สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กับการเตรียมความพร้อม
ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” *พัฒนศิลป์*. 2(3) : หน้า 21-27.

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กับการเตรียมความพร้อม...ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

ธัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง*

ในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ หรือ พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยต้องเผชิญ
กับเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญยิ่ง นั่นคือ การก้าวเข้าสู่
ประชาคมอาเซียน หากนับตั้งแต่วันนี้ ก็จะเหลือเวลาประมาณ ๑ ปี
๑๐ เดือน สำหรับการเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง คำถาม
คือ “ทุกท่านพร้อมหรือไม่ สำหรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น”

* อาจารย์ประจำภาควิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

สัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง. (2556, มีนาคม). “สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กับการเตรียมความพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” *พัฒนศิลป์*. 2(3) : หน้า 21-27.

หลายท่านคงมองเห็นภาพแล้วว่า การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไร และจะต้องมีการเตรียมความพร้อมอย่างไรบ้าง ในขณะที่อีกหลายท่าน อาจยังมองไม่เห็นภาพดังกล่าว บทความนี้จะทำหน้าที่เปรียบเสมือนแสงไฟที่ส่องให้เห็นภาพของประชาคมอาเซียน เพื่อกระตุ้นเตือนให้ท่านเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

อาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations หรือ ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพฯ (The Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ ที่พระราชวังสราญรมย์ หรือกระทรวงการต่างประเทศเดิม ในสมัยพันเอก (พิเศษ) ถนัด คอมันตร์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของไทย สมาชิกก่อตั้งมี ๕ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และ ไทย ปัจจุบันมีประเทศต่างๆ เพิ่มเติมนอีก ๕ ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาราม เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ

สัญลักษณ์ของอาเซียน คือ รูปรวงข้าวสีเหลืองบนพื้นสีแดง ล้อมรอบด้วยวงกลมสีขาวและสีน้ำเงิน รวงข้าว ๑๐ ต้น หมายถึง ประเทศสมาชิก ๑๐ ประเทศ สีเหลือง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและการมีพลวัติ สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ และสีน้ำเงิน หมายถึง สันติภาพและความมั่นคง

จากการประชุมสุดยอดอาเซียน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการลงนามรับรอง “ร่างกฎบัตรอาเซียน” เพื่อใช้เป็นกฎกติกาในการอยู่ร่วมกัน ที่เน้นความยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตย หลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล การเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ที่จะนำไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียน ดังคำขวัญที่ว่า “One Vision, One Identity, One Community”

ในกรอบความร่วมมือของประชาคมอาเซียน ประกอบไปด้วย ๓ เสาหลัก ดังนี้

สัญลักษณ์อาเซียน

๑. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community) เน้นการรวมตัวของอาเซียน เพื่อสร้างความมั่นใจ เสถียรภาพ และสันติภาพในภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และปราศจากภัยคุกคามด้านการทหาร และภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น ปัญหายาเสพติด และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

๒. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) ท่ามกลางบริบททางเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่มีการแข่งขันกันสูง อันส่งผลให้ประเทศต่างๆ ต้องปรับตัวเองเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจโลก รวมถึงการรวมกลุ่มการค้ากันของประเทศต่างๆ

๓. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) มีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้

ัญญลักษณ์ ใจเที่ยง. (2556, มีนาคม). “สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กับการเตรียมความพร้อม
ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” *พัฒนศิลป์*. 2(3) : หน้า 21-27.

ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์
ของอาเซียน โดยมีแผนปฏิบัติการด้านสังคมและวัฒนธรรม
อาเซียน ซึ่งประกอบด้วย ความร่วมมือใน ๖ ด้าน ได้แก่
๑) การพัฒนามนุษย์ ๒) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม
๓) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม ๔) ความยั่งยืนด้าน
สิ่งแวดล้อม ๕) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน ๖) การลดช่อง
ว่างทางการพัฒนา

ปัจจุบันเสาหลักทางเศรษฐกิจอาเซียนเป็นเสาที่มี
ความชัดเจนมากที่สุด ในการฉายให้เรามองเห็นประโยชน์
จากการเป็นประชาคมอาเซียน ประการแรก คือ ขนาดของ
ตลาดที่ใหญ่ขึ้น เนื่องด้วยประชากรทั้งภูมิภาคมีทั้งหมด
๖๐๐ ล้านคน หากมองในแง่บวกนี้คือโอกาสในการเติบโต
ทางธุรกิจ แต่ขณะเดียวกันต้องยอมรับว่าคู่แข่งทางธุรกิจ

เพิ่มมากขึ้นด้วย นอกจากนี้เมื่อมีตลาดที่ใหญ่ขึ้น การผลิต
ก็จะมากขึ้นตาม ซึ่งจะช่วยให้ต้นทุนการผลิตถูกลง การ
ตลาดใหญ่ขึ้น ดึงดูดนักลงทุนจากภูมิภาคอื่นมาลงทุน
ประการต่อมาคือ ช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองของประเทศไทย
ในเวทีโลก และประการสุดท้าย การใช้ทรัพยากรในภูมิภาค
อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากแต่ละประเทศมีทรัพยากรที่
โดดเด่นแตกต่างกัน เช่น กัมพูชา พม่า เวียดนาม เป็นแหล่ง
ทรัพยากรธรรมชาติและแรงงาน สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย มี
เทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นต้น

แม้การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนจะมี
ประโยชน์ แต่การเปลี่ยนแปลงทุกอย่าง ย่อมส่งผลกระทบต่อ
ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องเสมอ

ัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง. (2556, มีนาคม). “สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กับการเตรียมความพร้อม
ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” พัฒนศิลป์. 2(3) : หน้า 21-27.

ตั้งข้อเสียเปรียบประการหนึ่งของประเทศไทย คือ เราไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก แต่กฎบัตรอาเซียน ข้อ ๓๔ บัญญัติว่า “The working language of ASEAN shall be English” “ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ” ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมืออันดับ ๑ สำหรับพลเมืองอาเซียน เมื่อมีการเจรจา การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เราอาจมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกันได้ หรือแม้แต่การเจรจาเองเราก็มีโอกาสเป็นฝ่ายเสียเปรียบได้ ผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับ ก็อาจจะได้รับลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาการเตรียมความพร้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า บุคลากร หรือผู้ที่มีหน้าที่ด้านการเรียนการสอน นักศึกษา มีทักษะการติดต่อสื่อสารภาษาอังกฤษที่ต้องพัฒนาเพิ่มขึ้น

การเตรียมความพร้อม...สู่ประชาคมอาเซียน

๑. การศึกษา เป็นกุญแจสำคัญดอกหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มั่นคงและยั่งยืนอย่างเท่าเทียมกัน ความสำคัญของการศึกษาในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนปรากฏรูปธรรมอย่างชัดเจนในปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน เสาหลักประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ที่ได้เน้นย้ำความสำคัญของการศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการนำอาเซียนบรรลุวิสัยทัศน์

๒. การตระหนักรู้ รู้เขา รู้เรา ภาพรวมคนไทยค่อนข้างสนใจประเทศเพื่อนบ้านน้อย เรามองประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น แต่เราไม่มองประเทศเพื่อนบ้านใกล้ๆ เรา

๓. เข้าใจเขา เข้าใจเรา เนื่องจากประชาชนในภูมิภาคนี้มีความแตกต่างกันมาก ดังนั้นประชาชนแต่ละประเทศ ควรทำความเข้าใจและยอมรับในเรื่องศาสนา วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง. (2556, มีนาคม). “สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กับการเตรียมความพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” **พัฒนศิลป์**. 2(3) : หน้า 21-27.

๔. มองประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาของแต่ละประเทศ ด้วยมุมมองใหม่ ทำความเข้าใจร่วมกัน ให้ความสำคัญและลดความขัดแย้งในอดีตให้ลดน้อยลง เน้นความสำคัญต่ออนาคตที่มีร่วมกัน

การเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน ซึ่งว่าสังคมไทยในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลงในหลายเรื่องอาจมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่เคยดำเนินมาในอดีต นักศึกษาจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเรียนรู้ ปรับตัว และเตรียมการ (Adaptability and Preparation) ประเด็นที่นักศึกษารุ่นใหม่ควรต้องเตรียมตนเอง เพื่อให้มีความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ในอนาคต ไม่ใช่การเตรียมความพร้อมเรื่องทักษะภาษาเพียงอย่างเดียว หากรวมไปถึงถึงทักษะด้านเทคนิค คือมีความรู้ในวิชาชีพในการนำไปปฏิบัติงาน ทักษะทางด้านความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะมนุษย์ ทักษะทางด้านความคิด ประกอบด้วย

๑) Creative thinking ต้องมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ ต้องหาคำตอบใหม่ๆ เปลี่ยนแปลงพัฒนาอยู่เสมอ

๒) Critical thinking คิดในเชิงวิพากษ์ คิดทั้งในด้านบวกและด้านลบ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค

๓) Positive thinking คือ คิดในด้านบวก คิดในทางที่ดีขึ้น

๔) Strategic thinking คิดในเชิงกลยุทธ์ คือคิดทางออกไว้หลายๆ ทาง ไม่ใช่ทางเดียว คิดให้รอบคอบ

๕) Ethical thinking คิดในเชิงจริยธรรม คิดถึงส่วนรวม มากกว่าตนเอง รู้ผิดชอบชั่วดี ตลอดจนทักษะในการทำงาน ทักษะการอยู่ร่วมกันร่วมกับบุคคลอื่นซึ่งมีความสำคัญ เนื่องจากอาเซียนมีความหลากหลาย ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ อดีตเลขาธิการอาเซียน ได้กล่าวว่า “การที่ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะต้องเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันสู่ตลาดโลก เราไม่ได้แข่งขันกันเพียง ๖๐ ล้านคน แต่เราแข่งขันกับคนอีกจำนวน ๖๐๐ ล้านคน จากหลากหลายประเทศ เราต้องมองให้เห็นเป็นโอกาส การที่จะทำให้เป็นโอกาสนั้น เราต้องมีความพร้อม โดยเฉพาะองค์การศึกษา จะต้องเตรียมความพร้อมในการผลิตบัณฑิตออกสู่สังคมแห่งการแข่งขัน ต้องฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลความรู้จากข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (มหาวิทยาลัยมหิดล. 2555 : http://www.enr.co.th/2436_ASEAN.html)

พัฒนศิลป์ ๒๕

ัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง. (2556, มีนาคม). “สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กับการเตรียมความพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” *พัฒนศิลป์*. 2(3) : หน้า 21-27.

**สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
กับการเตรียมความพร้อม...สู่ประชาคมอาเซียน**

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันทางการศึกษาที่มีภารกิจหลักในการผลิตบัณฑิตด้านศิลปวัฒนธรรม การศึกษาและส่งเสริมวิชาการตั้งแต่ระดับพื้นฐานวิชาชีพถึงวิชาชีพชั้นสูง ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ ทศนศิลป์ ทั้งไทยและสากล รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทำการสอน การวิจัยและให้บริการทางวิชาการ ตลอดจนอนุรักษ์สืบสาน สร้างสรรค์ ส่งเสริมทำนุบำรุง และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายของชุมชนในท้องถิ่น และเพื่อให้บรรลุภารกิจดังกล่าว สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตระหนักรู้และมีความพร้อมเพื่อขับเคลื่อนหน่วยงานให้ก้าวสู่สมาคมอาเซียนเช่นเดียวกับสถาบันอื่นๆ เพื่อให้การเตรียมตัวดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความพร้อมในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงได้จัดทำวิจัย เรื่อง การศึกษาการเตรียมความพร้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์สู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ผลที่ได้จากการวิจัย ศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์ พบว่า

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สามารถเตรียมความพร้อมการดำเนินงานโดยกำหนดกรอบโครงการด้านส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมอาเซียน ภายใต้ประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประกอบด้วย ๖ กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ ๑ พัฒนาบุคลากรทางด้านภาษาอังกฤษ กิจกรรมที่ ๒ เผยแพร่แลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทศนศิลป์ กิจกรรมที่ ๓ จัดทำความร่วมมือทางด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่ ๔ จัดทำหลักสูตรระยะสั้น ทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทศนศิลป์ กิจกรรมที่ ๕ ส่งเสริมบุคลากรทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมสู่ความเป็นเลิศในระดับนานาชาติ กิจกรรมที่ ๖ ส่งเสริมการประกวดงานศิลปะในระดับอาเซียน ในส่วนคณะศิลปศึกษา โดยภาควิชาศึกษาทั่วไปได้ดำเนินการจัดทำโครงการอบรมสัมมนาเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ณ โรงแรมตรง วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ ด้านสภาพปัจจุบันของสถาบันบัณฑิต

พัฒนศิลป์เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับประเทศสมาชิกอาเซียนพบว่า อาจารย์ หรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมโครงการ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๕ ทั้งหมด จำนวน ๓๔ โครงการ ด้านความพร้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์สู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ กลุ่มนักศึกษา พบว่า ด้านข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียน ด้านภาษาอยู่ในระดับปานกลาง มีความพร้อมด้านวิชาชีพ ด้านสังคมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก กลุ่มอาจารย์หรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน พบว่า ด้านการดำเนินงานสถาบันฯ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ / ภารกิจของกระทรวงวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก มีความพร้อมด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง และมีความพร้อมด้านการพัฒนานักศึกษาด้านการพัฒนาศูนย์ / หน่วยงานให้บริการด้านภาษา อยู่ในระดับน้อย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้มีการเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ในด้านการดำเนินงาน บุคลากร นักศึกษา และแนวทางการเตรียมความพร้อม เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้น

เมื่อต้องดำรงอยู่ท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลง การเตรียมพร้อมที่ดีที่สุด คือการยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น เรียนรู้ วางแผนรับมือ และรู้เท่าทันเหตุการณ์ ความเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างมีสติ ผู้เขียนเชื่อว่าการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนจะเป็นโอกาสมากกว่าเป็นอุปสรรค... ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การเตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วน และประชาชนทุกคนนั่นเอง

ัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง. (2556, มีนาคม). “สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กับการเตรียมความพร้อม
ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” พัฒนศิลป์. 2(3) : หน้า 21-27.

บรรณานุกรม

คณะ ศิริราชกุล. “ประชาคมอาเซียน ความเปลี่ยนแปลง และการเตรียมความพร้อม” D-Menu. ๒/๒๐๑๑ : หน้า ๖ - ๑๑.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะจิตวิทยา. “สร้างเสริมศักยภาพของคนไทยในอาเซียน” การประชุมวิชาการและเสนอ
ผลงานทางวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๑๑ วันที่ ๑๐ - ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ในหัวข้อ “๓ ปีสู่เสรีอาเซียน :
เตรียมคนอย่างไรในมิติของนักจิตวิทยา” กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๑๑ - ๒๐.

..... “เตรียมคนไทยก้าวไกลในอาเซียน” การประชุมวิชาการและเสนอผลงานทางวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๑๑
วันที่ ๑๐ - ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ในหัวข้อ “๓ ปีสู่เสรีอาเซียน : เตรียมคนอย่างไรในมิติของนักจิตวิทยา”
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๒๑ - ๔๐.

ไทยโพสต์. ทิศทางการศึกษาของไทยในบริบทประชาคมอาเซียน. ๑๖ (๕๗๒๙) : หน้า ๔, ๒๕๕๕.

..... การเตรียมความพร้อมของอุดมศึกษาไทยและเพื่อนบ้านกับการก้าวเข้าสู่สมาคมอาเซียน. ๑๖ (๕๗๒๒) :
หน้า ๔, ๒๕๕๕.

ัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง. รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาการเตรียมความพร้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์สู่ประชาคม
อาเซียน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, ๒๕๕๕. อัดสำเนา.

บ้านเมือง. สวัสดิ์อาเซียน เตรียมการมุ่งสู่ปี ๒๕๕๘ ก้าวแรกประชาคม. ๑๑ (๓๑๓๗) : หน้า ๑๕, ๒๕๕๕.

มหาวิทยาลัยมหิดล. ม. มหิดลสู่ประชาคมอาเซียน...ก้าวต่อไปของ ม.ไทย ใน ASEAN. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์
๒๕๕๖. จาก Web site : http://www.enn.co.th/2436_ASEAN.html

สภาการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการ. การบรรยายทางวิชาการเพื่อสร้างความตระหนัก “เรื่องการค้าสู่ประชาคมอาเซียน”
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๓.

พัฒนศิลป์

